

Vi prioriterar det viktigaste

Sverigedemokraternas budgetförslag för Region Värmland 2025

Innehållsförteckning

1.	Mindre byråkrati – mer kärnverksamhet - smartare arbetssätt!.....	5
2.	Våra prioriteringar	7
3.	Hälso- och sjukvård med verklig trygghet.....	8
3.1.	Tillgängligheten, vårdköerna och vårdskulden	10
3.2.	Förebyggande hälsovård.....	13
3.3.	Personalpolitik.....	16
3.4.	Psykisk ohälsa	19
3.5.	Funktionsnedsättning.....	22
3.6.	Tandvård	24
3.7.	Illegala migranter/papperslösa.....	26
3.8.	Språktolk	27
4.	Regional utveckling	28
4.1.	Region Värmlands roll.....	28
4.2.	Infrastruktur	29
4.3.	Näringsliv och arbetsmarknad	34
4.4.	Kompetensförsörjning och utbildning	37
5.	Kollektivtrafik.....	38
6.	Kultur	42
6.1.	Vad är kultur?.....	43
6.2.	Finns svensk kultur?.....	44
6.3.	Mångkultur	44
6.4.	Kulturarv och kulturmiljö.....	46
6.5.	Kultur (i betydelsen konstformer).....	47
6.6.	Folkbildning	48
7.	Besparingar.....	50
7.1.	Administration utan koppling till kärnverksamhet	50
7.2.	Se över regionens alla utvecklingsprojekt	53
7.3.	Regionens medlemskap i nätverk och organisationer	53
7.4.	Konstnärlig gestaltning.....	53
7.5.	Licenser och konsulttjänster	54
7.6.	Vård till personer utan svenskt medborgarskap.....	55
7.7.	Tolkkostnader	55
8.	Budget och ekonomisk flerårsplan.....	56
8.1.	Resultatbudget 2025 och ekonomisk flerårsplan 2026-2027	56
8.2.	Likviditetspåverkan och kassaflöde	58

8.3.	Verksamhetens nettokostnader	58
8.4.	Nämndernas nettokostnadsramar 2025	60
8.5.	Balanskravsutredning och balansbudget 2025	61
8.6.	Investeringsplanering 2025-2029	63

**“Den levande generationen bör ej
förstöra vad de tidigare
generationerna hopbragt till de
efterlevandes gagn.”
- 1953 års kommunallag**

1. Mindre byråkrati – mer kärnverksamhet – smartare arbetssätt!

Sverigedemokraterna i Värmland vill att regionen ska utvecklas till en attraktiv och framgångsrik del av Sverige men utan att få de stora problem som många andra växande regioner i landet drabbats av. Otrygghet, parallellsamhällen och en skenande kriminalitet är resultatet av en politik förord utan konsekvensanalys. Låt oss vara mer eftertänksamma i Värmland och inte tro att detta aldrig kan hända här.

Vi ska sträva efter det trygga folkhem som en gång präglade hela landet. Ett starkt näringsliv som ger arbetstillfällen och skatteintäkter som kommer välfärden till godo. En välfärd byggd på sunt förnuft och fri från verklighetsfrämmande ideologiska nycker. Regionens tillväxt ska ske genom att attrahera människor som vill delta i samhällsuppbyggnaden, bejaka våra svenska värderingar och kultur. Människor som vill bli en del av vår gemenskap. Tillsammans kommer vi att lösa de utmaningar vi har!

För Sverigedemokraterna kommer alltid kärnverksamheterna i första hand. Regionens huvuduppgifter ska vara att tillhandahålla en god och tillgänglig vård, en välfungerande kollektivtrafik, en bra och robust infrastruktur och en företagsvänlig utveckling av regionen. Låt oss fokusera på detta. Fungerar ovanstående kommer människor, företag och med dem en levande kultur att själva vilja etablera sig och frodas i vårt vackra län.

I vårt budgetförslag prioriteras vården i första hand, då den är regionens största huvuduppdrag och en väldigt viktig samhällsfunktion. Det är också inom den värmländska vården de största utmaningarna finns. Vi sverigedemokrater är av uppfattningen att sjukvården måste komma i första hand när vi fördelar våra skattepengar men också att vården måste ställa om sitt sätt att arbeta. De stora underskotten i hälso- och sjukvårdsnämnden kan inte lösas på annat sätt än genom ett modernare och mer decentraliserat sätt att jobba. Låt vårdprofessionerna själva styra och utveckla verksamheten till att lösa patienternas behov av vård här och nu. Det gamla systemet med centralisering, organisatoriska stuprör och detaljstyrning, där enorma mängder patienter väntar i månader och år på undersökningar, remisser och behandlingar, har kommit till vägs ände. Det funkar inte längre.

Sverigedemokraterna ser en absolut nödvändighet i att förbättra villkoren för vårdpersonalen. Det är enda sättet att behålla och få tillbaka dessa. Vackra ord kommer inte att hjälpa. Vi vill höja lönerna för undersköterskor, införa en bättre löneutveckling för erfaren personal, höja OB-tillägget och erbjuda avskrivning av

studieskulder vid fast anställning. Vårdpersonalen måste ges mandat att själva tillsammans med sin enhet utveckla verksamheten mot den ovan beskrivna omställningen. Vi vill avlasta läkare och sjuksköterskor i delar av det administrativa arbetet. Det kommer att kosta men regionens viktigaste uppgift är att tillhandahålla god vård. Räcker inte pengarna är vårdpersonalen det absolut sista vi ska skära ned på! Hellre en kommunikationsdirektör mindre än färre undersköterskor!

Mikael Strandman & Anders Skogberg

Regionråd i opposition

2. Våra prioriteringar

- Regionen måste återgå till att fokusera på kärnverksamheterna!
- Prioritera vården framför andra, mindre viktiga områden och skapa en snabbare och effektivare vårdkedja genom att de som kan behandlas direkt ska behandlas direkt.
- Mandatet att styra och utveckla kärnverksamheten i ovanstående riktning ska ges till vårdprofessionerna.
- Genomför en decentralisering från sjukhusvården till primärvården (vårdcentralerna) där primärvården ges större resurser i form av utrustning och vårdpersonal för att lösa patienters åkommor här och nu.
- Regionen ska aktivt verka för en avbyråkratisering genom att minska all administration som inte är helt nödvändig.
- Tillgängligheten till vård ska förbättras genom att utvalda vårdcentraler tillsammans driver jourcentraler där vård erbjuds på kvällar och helger.
- Regionen ser över undersköterskornas löneutveckling inklusive OB-tillägget. Lång erfarenhet och samlade kunskaper måste visa sig i lönekuvertet.
- Regionen tillser att personer som vistas illegalt i landet endast ska erhålla vård som inte kan anstå, vilket den illegala invandraren enligt vår åsikt själv ska bekosta fullt ut.
- Prioritera regionens fysiska och digitala infrastruktur i stället för projekt som bättre drivs av näringslivet.
- Kompetensförsörjning måste säkerställas gällande de yrken den offentliga sektorn samt näringslivet efterfrågar!

3. Hälsa- och sjukvård med verklig trygghet

I Sverigedemokraternas budget väljer vi att prioritera den patientnära vården. Dels genom att föra över resurser till denna från andra, i vårt tycke, mindre viktiga områden. Men framför allt genom att lägga fokus på ett helt förändrat arbetssätt. 2023 års avvikelse mot budget för hälso- och sjukvårdsnämnden var nästan en miljard vilket regionen omöjligtvis kan komma till rätta med genom att enbart spara in på annan verksamhet. För att få en budget i balans kommer det att krävas en stor omställning i sjukvårdens sätt att jobba.

Sjukvården har ärvt sina styrformer från en tid då komplexitet i stort sett saknades. Dessa gamla, industriella produktionsidéer med fokus på organisatoriska stuprör, detaljstyrning och hög resursbeläggning bidrar idag till samtliga fyra huvudproblem i sjukvården: långa ledtider, kvalitetsbrister, en försämrad arbetsmiljö och låg produktivitet. För att komma till rätta med problemen och framgångsrikt möta de framtida behoven, från både patienter och medarbetare, krävs ett operativt systemskifte.

Sjukvården måste lösa en mycket större andel av åkommorna patienterna söker för här och nu, inte som idag, låta patienter vänta i månader på remisser, återbesök och behandling. De som kan behandlas direkt ska behandlas direkt. Med nuvarande organisation skickas patienter fram och tillbaka mellan olika enheter. Under tiden försvinner information på vägen och oroliga patienter och anhöriga belastar vårdpersonalen med frågor om deras ärende vilket försämrar tillgängligheten ytterligare. Den stora mängden patienter som väntar på remisser, återbesök och behandlingar blir till slut ohanterlig. Dessutom förvärras många patienters tillstånd av denna fördröjning.

Genom att i stället sätta igång patienters behandling direkt får vi bort denna svårhanterliga mängd av icke färdigbehandlade patienter ur vårdsystemet. För att åstadkomma detta krävs en mer decentraliserad vård med patientnära, självstyrande team som jobbar på olika nivåer för att så snabbt som möjligt färdigbehandla patienten och få bort denne ur systemet. Detta kommer att kräva ett uppbyggligt och närvarande ledarskap som leder till högre effektivitet, kortare köer, mindre komplikationer och en bättre livskvalitet för Värmlands invånare.

Ovanstående filosofi har sedan årtionden använts inom industrin och är den enda vägen framåt i en komplex verksamhet. Att ändra nuvarande förlegade arbetssätt är helt nödvändigt för att klara framtidens vårduppdrag med ett någorlunda

oförändrat skatteunderlag. Naturligtvis tar det tid att genomföra denna jättelika omställning och allt kan inte genomföras på en gång. Därför gäller det att börja i rätt ände, det vill säga där det är förhållandevis enkelt. Av den anledningen vill vi att omställningen börjar med första linjens vård och med fall av mer rutinmässig karaktär för att på så vis få igång omställningen och successivt genom lärande implementera det nya arbets sättet inom hela vårdkedjan.

Sverigedemokraterna vill förbättra tillgängligheten till vården genom utvecklande av digital teknik i egen regi, genom att utvalda vårdcentraler erbjuder vård på kvällar och helger samt genom införandet av lättakuter för brådskande fall som inte är livshotande.

Sverigedemokraterna välkomnar konkurrens inom välfärdssektorn förutsatt att detta leder till ökad valfrihet, kvalitet, patientnöjdhet och skattenytta. Sverigedemokraterna vill se en vård där sjukvårdspersonalen får den uppskattning de förtjänar i form av rimliga löner och en god arbetsmiljö. En vård där kvalitet, tillgänglighet och säkerhet garanteras genom välutbildad och engagerad personal som sätter patienten i centrum.

3.1. Tillgängligheten, vårdköerna och vårdskulden

Primärvården ska vara tillgänglig hela dagen för att ingen ska behöva undvika eller ge upp nödvändig vård på grund av svårigheter att nå fram. För att åstadkomma en bättre tillgänglighet till primärvården måste regionen arbeta med flera parallella spår. Vi vill förbättra vårdcentralernas telefontider och kapacitet att ta emot telefonsamtal, förbättra tillgängligheten att nå 1177 på telefon samt utveckla digitala lösningar kopplade till 1177. De digitala lösningarna måste vara enkla, pedagogiska och självinstruerande och inte fragmentiserade så som idag. Det ska vara möjligt att både chatta med en sköterska samt boka ett digitalt vårdbesök med läkare.

För akuta fall som inte är livshotande vill vi införa ett antal lättakuter som är öppna både dagtid samt kvällar och helger. Dessa ska vara strategiskt utplacerade i regionen. I vårdavtalet ska det avtalas om att flera vårdcentraler gemensamt ska bemanna dessa. På så vis belastas inte sjukhusens akutmottagningar med fall som primärvården normalt ska lösa.

Regionen måste även arbeta systematiskt med att minska vårdköerna och arbeta av vårdskulden. Detta kräver att vi sätter upp tydliga mål och följer utvecklingen kontinuerligt. För att lyckas med detta behöver vi även här arbeta på flera olika områden.

Vi anser självklart att sjukvården bör prioriteras när det kommer till att fördela regionens medel men vi tror också att det är helt nödvändigt att förbättra verksamhetens organisation så att resurserna används mer effektivt. Dels genom det tidigare beskrivna arbetssättet, där man arbetar med att få ned ledtiderna för vårdproduktionen, dels genom att underlätta för sjuksköterskor och undersköterskor att vidareutbilda sig, flytta hanteringen av journaldokumentation och annat administrativt arbete till särskilt anställda vårdadministratörer, samordna lediga vårdinsatser över hela landet och öka antalet vårdplatser i Värmland. Vi välkomnar konkurrens inom välfärdssektorn så länge det leder till ökad valfrihet, kvalitet och patientnöjdhet.

Sverigedemokraterna kommer verka för:

- att förbättra tillgängligheten och korta väntetiderna inom sjukvården genom utvecklandet och införandet av nya arbetsmodeller.
- att undvika vårdcentralisering i besparingssyfte.
- Tillgängligheten till vård ska förbättras genom att utvalda vårdcentraler tillsammans driver jourcentraler där vård erbjuds på kvällar och helger.
- Prioritera vården framför andra, mindre viktiga områden, och skapa en snabbare och effektivare vårdkedja genom att de som kan behandlas direkt ska behandlas direkt.
- Mandatet att styra och utveckla kärnverksamheten i ovanstående riktning ska ges till vårdprofessionerna.
- Förbättringsarbetet görs utifrån patientens perspektiv.
- För att uppnå ovanstående måste regionen byta till en ny form av uppbyggligt och stödjande ledarskap.
- Genomför en decentralisering från sjukhusvården till primärvården (vårdcentralerna) där primärvården ges större resurser i form av utrustning och vårdpersonal för att lösa patienters åkommor här och nu.
- Vårdgarantin ska bli verklighet på riktigt. Nu är det för närvarande tomma ord utan verklighetsnära innehåll. Fråga den som har väntat på vård över 90 dagar - de är många.
- Regionen fortsätter främja mobila hemsjukvårdsteam för äldre där så är lämpligt men kombinerar detta med en tillräcklig mängd korttidsboenden för svårare fall som kräver en viss tids inskrivning för konvalescens.
- att Regionen fastställer en plan för att klara av den enorma vårdskulden.

3.2. Förebyggande hälsovård

Svenskars hälsa är god, både i ett historiskt som i ett internationellt perspektiv. Dock betyder inte det att vi är helt förskonade från värre åkommor. Hjärt- och kärlsjukdomar, psykisk ohälsa, stroke, cancer och diabetes är alla exempel på sjukdomar som vi kan drabbas av och som leder till stora utmaningar för hälso- och sjukvården. Dessa sjukdomar kan dock påverkas av yttre faktorer såsom våra levnadsvanor. Fysisk inaktivitet, ohälsosam kost, rökning, överdriven alkoholkonsumtion och långvarig stress är faktorer som kan påverka vår hälsa och sjukdomsbild. Därför är det viktigt att vi fortsätter arbeta mot detta proaktivt. Det finns tydliga samband mellan livsstil och hälsotillstånd och det påvisar vikten av ett gott förebyggande hälsoarbete, vilket var och en av oss bär enskilt ansvar över. Men här har samhället ett stort ansvar att informera om hälsosamma val samt att ge stöd och underlätta för den enskilde individen att välja dem.

Det är fördelaktigt för både individen och samhället att upptäcka sjukdomar i ett tidigt stadie eller helst förhindra dem från att uppstå över huvud taget. Hälso- och sjukvården måste därför fokusera på att främja en god folkhälsa, hög riskmedvetenhet och regelbundna hälsoundersökningar för varje individ. Det är av yttersta vikt att vården som ges runt om i landet är anpassad efter individ och inte grupp. Alla människor är olika och därför bör även vården vara anpassad utifrån detta.

En god hälsa är en grundläggande förutsättning för god livskvalitet. Individen ansvarar själv för sin hälsa genom val av livsstil. Därför bör regionen främja utbildningsinsatser mot till exempel överdriven alkoholkonsumtion, rökning, droger och doping. Även oönskade graviditeter, sexuellt överförbara sjukdomar och könstympling är något som måste bli mer uppmärksammat. Här har skolan en viktig uppgift i att utbilda de unga. Sverigedemokraterna vill se ett närmare samarbete mellan skolhälsovården och regionerna när det gäller skolungdomars hälsa. Samtidigt är den ökande ohälsosamma övervikten bland unga i Sverige idag en stor utmaning då allt fler unga väger ohälsosamt mycket. Detta kommer i sin tur med största sannolikhet att öka belastningen på sjukvården i framtiden. Därför är det viktigt att unga är medvetna om hälsofördelarna med motion, en hälsosam kost och tid för återhämtning. Även här har skolan en central roll i att utbilda och informera.

Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) måste givetvis få mer resurser eftersom det är ytterst viktigt att behandla psykisk ohälsa hos barn och unga så tidigt som möjligt. Det är betydligt bättre att fånga upp denna problematik i unga år än att individer ska behöva lida länge och då också riskera att symtomen förvärras, vilket kan leda till ett behov av ännu större vårdinsatser.

Psykisk ohälsa är ett folkhälsoproblem som ständigt ökar, inte bara bland unga. Därför är det viktigt att det ges förebyggande insatser och effektiva behandlingsmetoder även till vuxna. Det ska dessutom finnas mer hjälp och stöd att tillgå som anhörig till en individ med psykisk ohälsa eftersom det inte bara påverkar den sjuka utan också andra i dennes närhet. Missbruk och beroende måste bli mer avdramatiserat än vad det är idag. Många är rädda för att söka vård eftersom en förlegad syn lever kvar vad gäller missbruk och beroende. Idag vet vi att missbruk och beroende är en folksjukdom och därför måste det uppmärksammas mer. Behandling och stödinsatser kan bland annat vara psykologisk och psykosocial behandling, läkemedelsbehandling, sociala stödinsatser och behandling vid samsjuklighet. Om en anhörig är orolig över att någon i dess närhet har ett missbruksproblem ska denne ha rätt att träffa någon utbildad på området för att få hjälp och råd. Metoder som visat bra resultat är Tolvstegsprogrammet (Minnesotamodellen).

Äldre människor löper en större risk att skadas allvarligt vid ett fall. Därför vill Sverigedemokraterna se mer subventioner av gymkort och inträde till badhus i syfte

att de äldre ska träna upp sin fysik så att de minskar risken att falla samt minskar skador i samband med eventuella fall. Vi vill även dela ut broddar till skor för att minska risken för fall på hala utomhusmiljöer. Äldre personer ska erbjudas hälsosamtal samt utökad screeningverksamhet för att upptäcka allvarliga sjukdomar med få tidiga symtom. Vi stödjer initiativ till nya screeningprogram.

Sverigedemokraterna kommer verka för:

- att hälsofrämjande arbete utgår från att vara individinriktat framför gruppriktat.
- att intensifiera arbetet mot överdriven konsumtion av alkohol, rökning och droger.
- att upptäcka och förhindra könsstympning.
- att ha ett nära samarbete mellan skolhälsovård och regioner.
- att fånga upp psykisk ohälsa i ett tidigt skede för att förhindra långdragna sjukdomstillstånd
- att erbjuda hjälp och stöd till anhöriga som har någon i sin närhet som lider av psykisk ohälsa.
- att avdramatisera tabun vad gäller missbruk och beroende så att alla ska kunna söka vård i tid.
- att anhöriga till missbrukare ska ha rätt till stöd.
- att subventionera friskvård på recept av läkare.
- att prioritera hälsosamtal för äldre samt utökad screeningprogram vad gäller allvarliga sjukdomar.

3.3. Personalpolitik

Inom hälso- och sjukvården har det länge funnits en brist på läkare, sjuksköterskor och undersköterskor, men även andra specialiserade medicinska yrkesgrupper. Detta har resulterat i ständig underbemanning, vilket i sin tur leder till stress, utbrändhet, ogenomtänkta arbetsställningar och risk för arbetsskador. För att motverka personalbristen och behålla personalen föreslår Sverigedemokraterna flera konkreta åtgärder.

Vi vill att våra läroverk i större utsträckning fokuserar på utbildningar inom bristyrken, däribland vårdutbildningar och andra utbildningar kopplade till sjukvården, till exempel biomedicinska analytiker mm.

Vi vill vidare- och fortbilda personalen samt internrekrytera chefer. Vi vill skapa en arbetsmiljö där personalen känner sig uppskattad och behövd, vilket leder till ökad kreativitet och motivation. För att åstadkomma detta krävs en mer decentraliserad vård med patientnära, självstyrande team som jobbar i olika nivåer för att så snabbt som möjligt färdigbehandla patienten och få bort denne ur systemet. Mandatet att påverka och utveckla kärnverksamheten ska ges till vårdpersonalen på golvet. Till detta kommer att krävas ett uppbyggligt och närvarande ledarskap. Detta kommer att leda till högre effektivitet, kortare köer, mindre komplikationer och en bättre livskvalitet för Värmlands invånare.

Vi vill se över sjuksköterskornas och undersköterskornas löneutveckling. Lång erfarenhet och samlade kunskaper måste visa sig i lönekuvertet. Utöver detta måste OB-tillägget harmonisera med andra yrkesgrupper. Det ska inte kännas som ett straff att arbeta helg/natt utan det ska belönas med en värdig ersättning.

Vi vill minska antalet hyrläkare och i stället inrätta interna läkarpooler samt erbjuda avbetalning av studielån till nyutexaminerade läkare. Vi vill också se fler tjänster för BT-läkare och avlastning av läkare genom läkarsekreterare och specialistsjuksköterskor.

Sjuksköterskor bör avlastas med hjälp av undersköterskor, biomedicinska analytiker och andra yrkesgrupper. Vi vill också se en förbättring av personalsituationen inom psykiatin samt uppmuntra nya samarbeten.

För Sverigedemokraterna är det viktigt att skapa goda arbetsplatser där varje medarbetare har inflytande över sin arbetssituation och känner arbetsglädje och stolthet. Kontinuerliga hälsokontroller kan vara ett bra sätt att tidigt upptäcka

allvarliga sjukdomar och besvär, vilket vi vill erbjuda all hälso- och sjukvårdspersonal. Vi tror att Region Värmland har egen kompetens och erfarenhet och att det finns en övertro på externa konsulter kompetens, därför bör regionen se över vilka konsulttjänster som kan avslutas eller fasas ut.

Sverigedemokraterna kommer verka för:

- att se över möjligheter för att sjuksköterskor övertar tillämpliga delar av läkarnas uppgifter.
- att i högre utsträckning avlasta läkare och sjuksköterskor i det administrativa arbetet med vårdadministratörer.
- att se över sjuksköterskornas och undersköterskornas löneutveckling. Lång erfarenhet och samlade kunskaper måste visa sig i lönekuvertet.
- OB-tillägget harmoniseras med andra yrkesgrupper. Det ska inte kännas som ett straff att arbeta helg/natt utan det ska belönas med en värdig ersättning.
- att arbeta för en minskning av externa konsulttjänster och prioritera användning av våra egna tjänstemän.
- att införa regelbundna hälsokontroller för all hälso- och sjukvårdspersonal inom Region Värmland.
- mandatet att påverka och utveckla kärnverksamheten ska ges till målstyrda grupper.
- för att uppnå ovanstående måste regionen byta till en ny form av uppbyggligt och stödjande ledarskap.
- regionen ska minska den administrativa bördan för vårdpersonalen genom att vårdadministratörer avlastar läkare och sjuksköterskor i det administrativa arbetet. "Låt andra administrera och vårdpersonal vårda".
- regionen ska införa ett kompetenslyft för undersköterskor genom att överta CSN-lån för vidareutbildning till sjuksköterska förutsatt att denne förbinder sig att stanna kvar minst tre år.

3.4. Psykisk ohälsa

Psykisk ohälsa är ett allt större och allvarligare problem som påverkar många människor idag. Det omfattar allvarliga tillstånd som psykoser och djupa depressioner, men också tillstånd som nedstämdhet, oro och sömnsvårigheter. Även barn och unga drabbas allt oftare av psykisk ohälsa, till exempel depression, missbruk eller ätstörningar. Föräldrar till barn som skadar sig själva eller har försökt begå självmord känner ofta vanmakt och förtvivlan. Erfarenheter från Sverige och andra länder visar att mobila team ger bästa resultat genom att stödja ungdomarna i deras hemmiljö och samarbeta med skolan, barn- och ungdomspsykiatrin, socialtjänsten och andra berörda myndigheter.

I Värmland finns det utvecklingspotential, men det är viktigt att inte förlora fokus på det som fungerar bra. Primärvården och psykiatrin bör förbättras för att garantera patienten adekvat behandling. Vi vill verka för en stark och trygg psykiatri där behandling sker genom ett väl utvecklat samspel mellan psykofarmaka och psykoterapi. Fler förebyggande insatser, effektivare behandlingsmetoder och ett bättre omhändertagande skulle innebära höjd livskvalitet för patienter och deras anhöriga samt en stor samhällsbesparing. De flesta patienter med någon form av psykisk ohälsa tas om hand inom primärvården, och därför är det viktigt med ett nära och fungerande samarbete mellan primärvården och psykiatrin så att patienten får tillgång till bästa möjliga behandling och omvårdnad.

Psykisk ohälsa hos äldre personer är ett så stort problem att det idag kan betraktas som ett folkhälsoproblem. År 2021 tog 1505 personer livet av sig i Sverige och 70% av dessa var män. Gruppen över 84 år har den högsta frekvensen av självmord. (Källa: Suicid Zero). Det är därför viktigt att ägna uppmärksamhet åt folkhälsoarbetet bland den äldre befolkningen.

Förebyggande åtgärder kan förhindra funktionsnedsättningar eller beroende och därmed förbättra äldres välbefinnande och livskvalitet. Det kan också leda till minskade vård- och omsorgskostnader på sikt. Regionen bör satsa mer på minnesmottagningar för att tidigt upptäcka demenssjukdomar och ge patienterna rätt behandling i ett tidigt skede.

Vi vill se en bättre samverkan mellan barn- och ungdomspsykiatrin och vuxenpsykiatrin. Det kan ske genom att införa övergångspsykiatrisamordnare som kan följa patienterna under övergångsperioden mellan de olika åldersgrupperna. Vi vill också arbeta för fler vårdplatser inom barn- och ungdomspsykiatrin.

Region Värmland måste ta ansvar för att prioritera barn och unga som lider av psykisk ohälsa och säkerställa att det finns tillgång till vårdplatser inom psykiatri för dem. Detta kan uppnås genom att säkra fler vårdplatser och garantera kompetensförsörjning i regionala personalprogram. Det är också positivt att den kommunala elevhälsovården kopplas samman med den regionala barn- och ungdomspsykiatri och ungdomsmottagningarna för att skapa en bättre vårdkedja med delade informationsutbyten.

Sverigedemokraterna vill att missbruksvården i regionen riktar ett större fokus mot självhjälsprogram som använder sig av Minnesotamodellen vilken visat sig vara den säkraste vägen till tillfrisknande för många som suttit fast i ett beroende.

Sverigedemokraterna kommer verka för:

- att förbättra samarbetet mellan primärvården och psykiatrin för att garantera att patienten får tillgång till adekvat behandling.
- att utöka satsningar på psykoterapi till patienter med psykisk ohälsa.
- att införa vårdprogram för självmordsprevention och utbildning för all personal som möter självmordsbenägna patienter i sitt arbete.
- att satsa mer på minnesmottagningar för att upptäcka demenssjukdomar i ett tidigare skede.
- att involvera civilsamhället och föreningslivet i syfte att motverka ensamhet bland äldre och påföljande depression.
- att införa övergångspsykiatrisamordnare som kan följa patienterna under övergångsperioden mellan de olika åldersgrupperna.
- att satsa på Barn- och ungdomspsykiatrin (BUP) för att de ska kunna utveckla sin verksamhet, förkorta väntetiden och behandlingstiden.
- att ta över driften av skolornas elevhälsa.
- Prioritera vården framför andra, mindre viktiga områden, och skapa en snabbare och effektivare vårdkedja genom att de som kan behandlas direkt ska behandlas direkt.

3.5. Funktionsnedsättning

Sverigedemokraterna strävar efter att främja funktionsrätten för alla människor i det svenska samhället. Vi vill se till att personer med funktionsvariationer eller funktionsnedsättningar får det stöd de behöver för att kunna leva ett liv med goda förutsättningar. För att dessa personer ska kunna delta och påverka sjukvården är det viktigt att ha ett vårdtagarperspektiv på plats. Patient- och vårdtagarorganisationer har en viktig roll i att driva de funktionsnedsattas intressen och krav. Samarbetet med dessa organisationer bör stärkas. Många vårdcentraler saknar kunskap om hur man arbetar med personer med funktionsnedsättningar inom rörelse, hörsel, syn och neurologi. Vi vill öka kunskapen hos vårdcentralerna om habilitering och personer som omfattas av LSS. För personer med nedsatt syn eller helt avsaknad av synförmåga kan det vara svårt att orientera sig och ta del av information. Att delta i samhällslivet är en rättighet, vilket innebär att man måste kunna förflytta sig på ett säkert och tryggt sätt. Vi anser därför att informationssystemen inom kollektivtrafiken och sjukvården bör göras mer tillgängliga för synskadade.

Idag erbjuder habiliteringen endast tecken som stöd för personer med talstörningar. Målet med teckenspråk är att ge barn som saknar ett talande språk möjlighet att kommunicera. Tecken som stöd är avsett att komplettera och förstärka befintligt tal, vilket inte är tillräckligt för barn som helt saknar talförmåga. Det är också viktigt att närstående får utbildning i teckenspråk för att kunna förstå och kommunicera med barnet effektivt.

Det är statens, regionernas och kommunernas gemensamma ansvar att erbjuda tillgängliga lösningar för funktionsnedsatta, oavsett bostadsort. För att dessa personer ska kunna ta del av samhällets tjänster krävs det ökad tillgänglighet till lokaler, byggnader, utemiljö och information. Valfrihet är också en viktig aspekt.

Sverigedemokraterna kommer verka för:

- att utveckla samverkan med vårdtagarorganisationerna och öka deras inflytande.
- att stärka kompetensen hos vårdcentralerna om funktionsnedsättningar, rehabilitering och multisjuklighet.
- att förbättra tillgängligheten, servicen och säkerheten för synskadade inom kollektivtrafiken.
- Att teckenspråk ska inkluderas som ett hjälpmedel för barn som inte har ett eget talande språk och för deras närstående.

3.6. Tandvård

Sverigedemokraterna anser att tandvård är en självklar del av välfärden och har som långsiktig målsättning att inkludera den i den allmänna hälso- och sjukvården samt högkostnadsskyddet. En god tandhälsa är avgörande för en övergripande god hälsa eftersom tänderna inte har en naturlig förmåga att läka sig själva från allvarliga skador. Därför är det viktigt att förbättra informationsinsatserna om betydelsen av god tandhälsa för barn. Vi bör främja samarbetet mellan tandvården, mödra- och barnhälsovården samt skolhälsovården.

På mindre orter kan det vara svårt att attrahera tandläkare på grund av en liten patientbas. Detta leder till svårigheter att upprätthålla en tandvård av hög kvalitet. Genom att införa mobila tandvårdsenheter kan vi fortsatt garantera invånarna en högkvalitativ tandvård, oavsett ortens storlek. Mobila tandvårdsenheter innebär att Folktandvården kan komma till patienten istället för att patienten måste resa långa avstånd, vilket är särskilt viktigt för äldre personer. Subventionerade patientavgifter för äldre är ett sätt att uppmuntra fler äldre att vidta åtgärder i tid för att förebygga försämrad tandhälsa. Tandvårdsbehandlingar ska utföras enligt vetenskapligt beprövade och godkända behandlingsmetoder. Det är viktigt att prioritera förebyggande arbete för att främja god tandhälsa hos befolkningen. Kostnadsfri profylax, diagnostik och behandling av parodontit kan leda till kostnadsbesparingar inom olika delar av sjukvården samtidigt som det minskar lidandet för de drabbade.

Personer som befinner sig i Sverige illegalt ska inte få subventionerad tandvård utan ska själva bekosta denna. Tydliga regler om icke-medborgares rätt till skattefinansierad välfärd skulle minska belastningen på tandvården. Att vara i landet illegalt bör inte premieras. Vad gäller vuxna med tillfälligt uppehållstillstånd (TUT) och permanent uppehållstillstånd (PUT) bör de ha tillgång till akuttandvård samt tandvård som inte kan anstå.

Sverigedemokraterna kommer verka för:

- att förbättra informationen om vikten av god tandhälsa hos barn.
- att utveckla och förbättra samarbetet mellan tandvården, mödra- och barnhälsovården samt skolhälsovården.
- att införa mobila tandvårdsenheter där de saknas.
- att sträva mot subventionerade patientavgifter för äldre, +65 år.
- en långsiktig ambition att tandvården helt bör räknas in i den allmänna hälso- och sjukvården och ingå i högkostnadsskyddet.
- att erbjuda alternativa lagningsmetoder som är godkända inom tandvården.
- att satsa på kostnadsfri profylax, diagnosticering och behandling av parodontit (tandlossning).
- att Regionen inte ska subventionera tandvård till människor som befinner sig illegalt i Sverige, utan dessa ska betalas direkt på plats.

3.7. Illegala migranter/papperslösa

Enligt enheten för asyl- och flyktinghälsa täcks kostnaderna för papperslösa av det generella statsbidrag som regionen får för illegala migranter.

Eftersom vården som ges utanför ordinarie verksamhet inte finns registrerad i något system och inte går att redovisa, är det okänt hur stora kostnaderna är i verkligheten. Trots detta har illegala migranter samma rätt till hälso- och sjukvård, inklusive tandvård, som asylsökande, enligt nuvarande regelverk, vilket Sverigedemokraterna anser vara fel. Vi anser att skattebetalarnas pengar inte ska gå till att betala för illegala migranter. Att undanhålla sig rättvisan genom att gå under jorden, eller att ta sig in illegalt i landet och därefter leva här utan laglig rätt, ska rimligen inte premieras genom fri tillgång till vårt sjukvårdsystem.

Sverigedemokraterna kommer verka för:

- att skattebetalarnas pengar inte ska gå till illegala migranter.
- att personer som vistas illegalt i landet endast ska erhålla vård som inte kan anstå, vilket den illegala invandraren enligt vår åsikt själv ska bekosta kontant fullt ut.

3.8. Språktolk

Det svenska språket är avgörande för att integreras i det svenska samhället. Eftersom tolkanvändningen är obegränsad och gratis finns det ingen motivation för nyanlända att lära sig svenska. Många människor har bott och verkat i Sverige under flera år men använder fortfarande skattefinansierade tolkar. Sverigedemokraterna anser att det inte är rimligt att en person ska få kostnadsfria sociala insatser, som språkutbildning, SFI och andra åtgärder i flera år utan att kunna göra sig förstådd på svenska.

Vi anser att den enskilde ska bekosta tolkning efter att ha bott i landet i tre år, förutom i fallet med minoritetsspråk. Avgiften kan dock avskrivas om patienten på grund av ålder, funktionsnedsättning eller andra medicinska skäl inte kan lära sig svenska eller har förlorat sina språkkunskaper. Regionen bör också erbjuda teckentolkning gratis. En tidsbegränsad möjlighet till tolkning innebär att personer som behöver tolkning längre än sin givna tid ska betala själva, antingen som en egenavgift eller som en extra avgift på patientavgiften för personen som använder tolkning utöver sin egenavgift. Regionen bör arbeta för att minska kostnaderna för tolkning i allmänhet genom att i största möjliga utsträckning använda telefon- och videotolkning inom sjukvården.

Sverigedemokraterna kommer verka för:

- att avgift för språktolk införs, som bekostas av den enskilde när denne haft sin hemvist i landet i tre år.
- att öka motivationen för invandrare att lära sig det svenska språket så att man lättare och snabbare blir en del av vårt svenska samhälle.

4. Regional utveckling

4.1. Region Värmlands roll

Värmland har med sitt unika läge mellan Mälardalsregionen och Oslo samt närheten till Göteborg framtiden för sig. Det strategiska läget och de inarbetade kontakterna ger regionen stor utvecklingspotential. Regionens näringsliv består av viktiga basnäringar med många underleverantörer inom både tillverkning och tjänstesektorn. En mängd innovativa småföretagare, högteknologisk industri med forskning och utveckling. Alla bidrar de till länets attraktionskraft och dess skatteunderlag är en förutsättning för välfärden i regionen.

Sverigedemokraterna vill främja denna utveckling men utan att ge avkall på det som gör vår del av Sverige så unikt. Värmland är fortfarande relativt förskonat från de baksidor många växande regioner i landet drabbats av. Utanförskapsområdena är få och bostadsmarknaden fungerar. Vi Sverigedemokrater kommer i alla lägen att kämpa för att det förblir så. Konstgjord bidragsfinansierad befolkningstillväxt i parallellsamhällen, såsom skett i stora delar av Sverige, kommer vi aktivt att motverka.

För Sverigedemokraterna kommer alltid kärnverksamheterna i första hand. Regionens huvuduppgifter ska vara att tillhandahålla en god och tillgänglig vård, en välfungerande kollektivtrafik, en bra och robust infrastruktur och en företagsvänlig utveckling av regionen. Fungerar ovanstående kommer människor, företag och med dem en levande kultur att själva vilja etablera sig och frodas i vårt vackra län. Sverigedemokraterna ser en fara i när regionen svävar ut i allt för vidlyftiga projekt och åtaganden utanför dessa kärnverksamheter. Det tar bort fokus och resurser från den viktiga verksamhetsutveckling av kärnuppgifterna som kommer att krävas för att få en välfungerande region och nå en budget i balans.

Sverigedemokraterna strävar efter att hela regionen ska blomstra. Genom investeringar i välfärd, infrastruktur, säkerhet, utbildning och främjande av företagande i fler kommuner, strävar vi efter att sprida tillväxten över hela länet. En hållbar tillväxt som ger oss ökade resurser för det gemensamma. Allt fler kommer att upptäcka fördelarna med att bo i en mer avslappnad del av landet där bostadspriserna är rimliga och där tryggheten och det sociala förtroendet är högt, både i stad och på landsbygd, samt med närhet till natur, arbetsmarknad, välfärd och kultur.

4.2. Infrastruktur

Vår vision för Värmland är att regionen ska utvecklas som en attraktiv del av Sverige där både människor och företag vill leva och verka. Regionala utvecklingsnämndens övergripande uppdrag är infrastruktur, näringsliv, kompetensförsörjning och arbetsmarknad där en väl utbyggd och fungerande infrastruktur är en förutsättning för de sistnämnda. Särskilt i en region med klassiskt svenska basnäringar som fodrar tunga transporter på land och till sjöss. Regionala utvecklingsnämnden har ett viktigt uppdrag med att påverka tilldelningen av de statsbidrag som delas ut för vägar, sjöfart och järnväg. Nuvarande tilldelning är djupt orättvis och täcker inte alls behovet för nödvändigt underhåll och investeringar. Vi Sverigedemokrater kommer att driva på för att staten ska tilldela regionen nödvändiga medel för underhåll och investeringar i infrastruktur.

Järnvägar

Våra järnvägar är en viktig del av kollektivtrafiken och för basnäringarnas transporter av tungt gods. Men kapaciteten är eftersatt och måste tilldelas medel för underhåll och investeringar. Generellt brister alla järnvägar med att ha för få och för korta mötesspår samt slitna räls och delvisa bärighetsproblem.

Sverigedemokraterna anser att i stället för att bygga enormt kostsamma höghastighetståg mellan våra största städer måste underhållet och kapacitetsbristerna inom befintligt järnvägsnät först prioriteras. Detta kommer hela landet till godo, inte bara höginkomsttagarna i storstäderna. Det är genom investeringar i det befintliga järnvägsnätet som vi får den fysiska infrastrukturen att fungera, både avseende arbetspendling, basindustrins och totalförsvarets behov av räls för tunga transporter.

Kopplingen Oslo–Stockholm

Oslo-Stockholm 2.55 AB har målet att det ska ta mindre än tre timmar att resa mellan de två huvudstäderna, med stopp i Karlstad, Örebro och Västerås. Tanken är att restiden uppnås genom en kombination av att rusta upp befintlig järnväg och att bygga två nya järnväglänkar. De nya länkarna är mellan Kristinehamn och Örebro samt mellan Arvika och Oslo. En förbindelse mellan Oslo och Stockholm på under tre

timmar och som passerar genom länet innebär att stationsorterna, framför allt Karlstad, får goda förbindelser med tåg till båda huvudstäderna, men även till andra orter i stråket. Exempelvis kan restiden mellan Örebro och Karlstad kortas till drygt 30 minuter och restiden från Karlstad till Västerås kortas till 60 minuter, vilket innebär att arbetsmarknaderna kan kopplas samman. I länet kommer fjärrtågen sannolikt enbart stanna i Karlstad. För att hela Värmland ska kunna dra nytta av investeringen är det därför avgörande att det finns goda kommunikationer med kollektivtrafik från övriga delar av länet till och från stationsorter i stråket, framför allt till och från Karlstad.

Sverigedemokraterna kommer verka för:

- att befintligt järnvägsnät rustas upp och att kapacitetsbrister åtgärdas istället för symboliska satsningar på höghastighetsbanor mellan storstäderna.
- att stärka viktiga järnvägsstråk - både för gods och persontransporter.
- att Värmlandsbanan och Fryksdalsbanan förbättras.
- att förverkliga planerna om en järnvägsförbindelse mellan Stockholm och Oslo under tre timmar.
- att Regionen mer kraftfullt verkar för mer rättvis tilldelning av statsbidrag till regional infrastruktur.

Vägar

Regionen Värmland prioriterar E18 och E45 samt riksvägarna 61, 62 och 63. Tillsammans knyter de ihop länet och utgör Värmlands förbindelse med omvärlden. Vägar med liknande funktion men inte lika högt prioriterade är E16 och riksväg 26. Därutöver finns flera vägar som fyller en viktig regional funktion, bland annat riksvägarna 172, 175 236/554, 239, 240 och 241. Men då både skogs- och lantbruk bedrivs i helöa regionen anser Sverigedemokraterna att det måste tilldelas ökade resurser till de mindre vägarna som förbinder dessa.

Sverigedemokraterna kommer verka för:

- att tilldela resurser för de mindre vägarna mellan de stora vägnäten.
- att verka för bättre underhåll av vårt befintliga vägnät.

Sjöfart

Hamnarna i Värmland är Karlstad, Kristinehamn, Gruvön och Skoghall, varav de två sistnämnda är privata. Trenden för sjögodset har varit vikande sedan mitten av 1980-talet på Vänern men har stabiliserats på en nivå strax under 2 miljoner ton de senaste 10 åren.

De största bristerna är slussarna mellan Vänern och Göta Älv. De nuvarande är uttjänta och planering pågår för att göra en ny slussled. När de nya slussarna beräknas finnas på plats år 2030 kan större fartyg som är både bredare och längre trafikera Vänern. Maxlängden på fartyg planeras bli 110 meter mot dagens 89. Det innebär att varje fartyg kan hantera större godsvolymer och hamnarna behöver anpassas. En utmaning är hur det ska finansieras och hur mer gods ska finna sjövägen. Det råder inga kapacitetsbrister för sjötransporterna. Mer gods skulle kunna gå sjövägen för att avlasta både järnvägar och vägar samtidigt som det är ett miljövänligt alternativ. Sjötransporterna är till stor del specialiserade för bulktransporter, lågvärdigt gods och skrymmande laster som svårigen kan transporteras på annat sätt. För närvarande pågår ett arbete med att göra sjöfarten mer konkurrenskraftig i förhållande till andra transportslag. Det primära målet är att föra över mer gods från lastbil till köl i enlighet med den nationella godsstrategin. Samarbetet leds av Trafikverket och Vänersamarbetet där näringsliv, kommuner, regioner, operatörer och infrastrukturägare ingår.

Sverigedemokraterna kommer verka för:

- att sjöfarten får de medel som Värmlands basindustri kräver.
- att sjöfarten på Vänern underlättas för både fritid och näringsliv.
- att ombyggnationerna av slussarna i Göta älv är en de viktigaste prioriteringarna för Sverigedemokraterna och att den görs med största hänsyn till våra basnäringar.

Flyg

I Värmland finns tre flygplatser – Karlstad Airport, Torsby och Hagfors – där de två sistnämnda har statligt upphandlad linjetrafik till Arlanda och en samordning sker med mellanlandningar i Hagfors.

Sverigedemokraterna tycker att alla tre flygplatser i regionen fortsättningsvis ska finnas kvar. Det är avgörande för näringslivet och dess utveckling. Men även för att Värmland och värmlänningar enkelt ska kunna ta sig ut i världen och även för världen att komma till Värmland och värmlänningarna. Därför är det viktigt att flygtrafiken fortsätter att stärkas, både trafik- och miljömässigt.

Sverigedemokraterna kommer verka för:

- att de regionala flygplatserna utvecklas.
- att värmlänningarnas möjligheter att enklare och snabbare ta sig ut i världen men även för världen att komma till Värmland stärks.

Bredband

Tillgången till snabbt bredband är oerhört viktig för att värmlänningarna ska kunna bo kvar på landsbygden. Det gör det möjligt för lokala företag att behålla sin marknad och det gör det också möjligt för nya företag att växa fram. Anställda kan jobba hemifrån, restiderna kan minskas och arbetsmoment effektiviseras.

Det förväntas att konsumenter, företag och offentliga verksamheter ska kunna använda alltmer avancerade tjänster även utanför hemmet och den fasta arbetsplatsen. Därmed krävs allt högre prestanda och en ännu stabilare uppkoppling oavsett var man befinner sig. För mobilitetsmålets uppfyllelse krävs tillgång till stabila mobila nät av god kvalitet som sömlöst kan hantera den förväntade efterfrågan även under rörelse som exempelvis under färd på bussar eller vid pågående transporter, något som bara operatörernas nät anses ha möjlighet att erbjuda.

Behoven av och kraven på mobilnät förväntas öka på landsbygden inte minst genom att autonoma fordon för jord- och skogsbruk tas i bruk och drönare börjar användas för kartläggning, infrastrukturkontroll och inom servicenäringen.

Sverigedemokraterna kommer verka för:

- att få bättre geografisk spridning gällande bredband.
- att få bättre täckning för mobilt bredband.
- att staten ger ett större utrymme för regionerna att påverka hur statsbidragen fördelas inom regionen.

4.3. Näringsliv och arbetsmarknad

Värmland har unika fördelar som vi måste utnyttja. Med en lång tradition av teknikintresse och industriell tillverkning är det ingen överraskning att motorintresset är så starkt här – det är en del av vår natur och kultur. Dessutom är länet strategiskt beläget mellan Mälardalsregionen, Oslo och Göteborg, vilket ger oss stor utvecklingspotential tack vare vår tekniska kompetens och etablerade kontakter.

Vi strävar efter att underlätta för näringslivet på alla sätt vi kan. Vårt mål är att stärka befintliga företag, uppmuntra till nya etableringar och locka företag från andra delar av landet att flytta sin produktion hit. Vi vill vara en hjälpande hand och vårt ledord är att uppmuntra, underlätta och hjälpa.

En välfungerande infrastruktur är avgörande för att göra Värmland attraktivt för näringslivet, särskilt med tanke på våra traditionella basnäringar som kräver tunga transporter både på land och till sjöss. Vi kommer att driva på för en rättvis fördelning av statsbidrag för vägar, sjöfart och järnväg, eftersom den nuvarande fördelningen inte täcker behovet för nödvändigt underhåll och investeringar.

För att behålla och attrahera jobb och företag i Värmland måste vi öka vår elproduktion, förbättra energiöverföringarna och öka energieffektiviteten i en snabbare takt än tidigare. Vi behöver intensifiera arbetet med att skapa lokal och hållbar elproduktion och vi anser att vindkraft inte är ett planerbart alternativ då den skapar obalans i systemet. Därtill förstörs mycket naturområden och skapar oro bland lokalbefolkningen. Dessutom jobbar vi på alla nivåer för att motverka de negativa effekterna av det nya vattendirektivet från EU som hotar många småskaliga vattenkraftverk i Värmland.

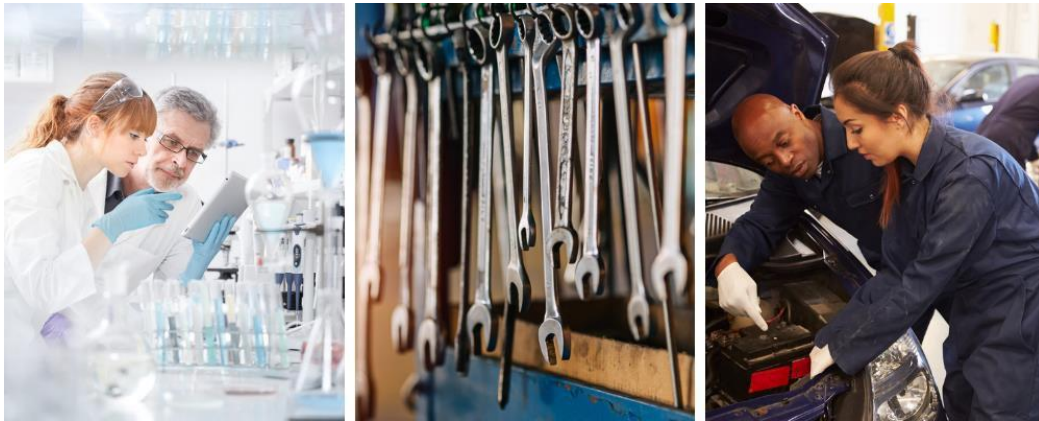

Landsbydsperspektivet måste bli starkare i vårt arbete med kommunikationer, digital infrastruktur, bostadsbyggande och företagsetableringar. De företagare som arbetar inom de gröna näringarna bidrar inte bara till regionens välstånd utan också till miljö- och kulturbevarandet. Vi behöver satsa på utbildning och kompetensförsörjning inom livsmedelssektorn för att säkra dess framtid och utveckling. Naturbruksskolorna spelar en viktig roll i detta och kan bidra till en ökad självförsörjningsgrad i jordbruket.

Sverigedemokraterna kommer verka för:

- att vara lyhörda för företagens behov.
- att korta myndigheternas handläggningstid.
- att underlätta nya företagsetableringar, till exempel genom företagslotsar som vägleder företaget gällande tillstånd och regler.
- att locka hit produktion från andra delar av landet.
- att elproduktionen i regionen är baserad på pålitlig och förutsägbar teknik, vilket säkerställer en tillräcklig kapacitet i hela Värmland oavsett väderförhållanden.
- att infrastrukturen; vägar, järnvägar, bredband, elförsörjning etc prioriteras.
- att utbildningsväsendet fokuserar på de yrken företag och det offentliga efterfrågar.

4.4. Kompetensförsörjning och utbildning

Sverigedemokraterna anser att det i Sverige finns en övertro på akademiska och teoretiska utbildningar i stället för praktiska. Vi vill se att alla nivåer inom utbildningsväsendet förhåller sig till arbetsmarknadens behov och verkar för att en större del av utbildningarna leder till jobb som faktiskt efterfrågas.

Vi anser att regionen tillsammans med näringslivet ska samordna med kommunerna för att säkerställa att yrkesprogrammen har en sådan inriktning och volym att ovanstående klarar sin kompetensförsörjning.

Sverigedemokraterna kommer verka för:

- att tillvarata teknikintresset hos våra ungdomar och få dem att välja yrkesutbildningar inom våra basnäringar.
- att starta fler lärlingsutbildningar som är samordnade med näringslivet.
- att Region Värmland tar ett samordningsansvar där både näringsliv och kommuner tillsammans säkerställer inriktning och volym av yrkesprogrammen för att säkerställa näringslivet och vårdens behov.
- att folkhögskolorna tar ett större utbildningsansvar för yrken inom vården som inte kräver högskolornas akademiska nivå. Till exempel vårdbiträden eller vårdservicepersonal.
- att Region Värmland samarbetar med högskolor för fler distansutbildningar inom vården.

5. Kollektivtrafik

Kollektivtrafiken är ett av de viktigaste verktygen för att ge invånarna bättre förutsättningar att bo, leva och utvecklas i hela Värmland. I arbetet med att utveckla kollektivtrafiken är det viktigt med dialog med Värmlands invånare kring hur deras resvanor och behov av kollektivtrafik bör se ut. En snabb, smidig och trygg kollektivtrafik är för många en förutsättning för en aktiv fritid och för att få vardagspusslet att gå ihop.

Vi Sverigedemokrater anser att den största miljövinsten kommer av att värmlänningarna uppskattar kollektivtrafiken så pass mycket att de föredrar att åka kollektivt i stället för att ta egen bil. Vilket bränsle bussar och tåg drivs av ska alltid ställas mot funktionaliteten och kostnaden. Medför fossilfria bränslen högre biljettpriser och fler inställda avgångar, till exempel en kall vinterdag, kommer färre att välja att åka kollektivt vilket i längden blir negativt för miljön.

För att uppnå ökat resande i kollektivtrafiken behöver befintliga resurser användas på ett effektivt sätt samtidigt som självfinansieringsgraden ökar. Regionen måste vara beredd att testa nya lösningar och ny teknik som kan hjälpa till att effektivisera kollektivtrafiken och hålla nere kostnaderna. Regionen behöver även förenkla biljettalternativ som både ökar betalningsviljan och underlättar för resenärerna.

Utvecklingen av kollektivtrafiken ska ta sikte på snabba kommunikationer på längre sträckor vilket väver samman arbetsmarknader. Kollektivtrafikförsörjning, upprätthållande och förbättring av infrastrukturen samt landsbygdsutveckling ska hållas samman för att fler ska kunna resa till jobb och studier från alla delar av regionen.

Det ska vara bekvämt, enkelt och tryggt att resa med kollektivtrafiken, oavsett om man bor i stad eller på landsbygd. Alla länkar i resekedjan måste fungera för att resan ska vara möjlig: information före och under resan, gång- och cykelvägar samt pendlarparkeringar i anslutning till hållplatser och stationer, biljettsystem som är lättbegripliga och enkla att hantera. Särskilt måste personer med funktionshinder kunna lita på att hela resan är tillgänglighetsanpassad.

För den som inte bor nära en busshållplats eller en tågstation, är det viktigt att det finns förutsättningar för en kombinerad resa. Det innebär att det enkelt ska kunna gå att kombinera kollektivtrafikresan med exempelvis bil eller cykel. Här är det viktigt att främja pendlarparkeringar, både för cykel och för bil, då detta underlättar

mycket för resenären och är en starkt bidragande faktor till ökat resande med kollektivtrafiken.

X-linjen är flexibel busstrafik som bokas via en app och som körs utan tidtabell och bestämd linjesträckning. I dag finns X-linjen mellan Säffle och Sunne till Karlstad. Konceptet har visat sig vara lyckat och erbjuder en bättre tillgänglighet, service och flexibilitet än vanlig busstrafik. Sverigedemokraterna kommer att verka för en utökning av denna flexibla busstrafik till flera delar av länet.

I takt med att bostadspriserna i Karlstad stigit kraftigt, ökar behovet av att bygga nya bostadsområden i länet. När en kommun planlägger ett nytt bostadsområde, är det viktigt att regionens trafikbeställningar av kollektivtrafik, anpassas efter hur planeringen ser ut. Det är angeläget att inte minst barnfamiljer som flyttar in i bostadsområden på landsbygden har möjlighet att pendla kollektivt till arbete och studier. Därför vill vi att regionens trafikbeställning av kollektivtrafik tar hänsyn till och anpassas efter kommunernas planering av bostadsområden på landsbygden.

Trygghet i kollektivtrafiken samt vid resecentrum och hållplatser är en högaktuell fråga. Här utgör utplacering av väktare, ordningsvakter och trygghetsvårdar i och omkring kollektivtrafiken en nyckel för ökad säkerhet. Sverigedemokraterna vill utöka dessa personalgrupper - kollektivtrafiken ska uppfattas som ett säkert färdmedel under dygnets alla timmar. Även andra insatser behövs. Kameraövervakning är viktigt både för att hindra att brott sker och för att kunna lagföra de som väljer att begå brott i kollektivtrafiken och i dess direkta närhet. Tillsammans med kommuner behöver regionen arbeta för förbättrad belysning, röjning av buskar och nolltolerans mot klotter.

För att öka tryggheten och trivseln bland barn och ungdomar behövs ett utökat samarbete med föreningsliv och skolor så att de större stationerna kan bemannas med skolvårdar under de tider då barnen reser till och från skolan.

I dag är fuskåkning ett stort problem. Regionen har arbetat för att minska fusket, men det krävs mer för att komma åt problemet. I nuläget har regionen valt att arbeta med biljettkontroller utförda av uniformerade kontrollanter. Synligheten bidrar till en högre betalningsvilja och ökad upplevd trygghet. För att ytterligare förstärka förebyggandet av fuskåkande anser Sverigedemokraterna att regionen även bör införa biljettkontroller utförda av civilklädda kontrollanter.

Det krävs ett fortsatt arbete med att se över hur kollektivtrafiken bör fungera och underhållas i kris. Det gäller inte minst utifrån kollektivtrafikens funktion som en del av civilförsvaret, men också att den ska fungera som ett tryggt resealternativ vid samhällsstörningar. Även här måste robustheten mot samhällsstörningar vägas in vid val av drivmedel. Vad händer om elförsörjningen slås ut?

Även om kollektivtrafiken i Värmland har utkontrakterats till privata entreprenörer under lång tid, förblir kollektivtrafiknämnden förvånansvärt personaltät med över tvåhundra anställda. Detta faktum ger upphov till frågor om effektivitet och resursanvändning. Med tanke på att entreprenörerna ansvarar för en betydande del av verksamheten, inklusive förarutbildning, schemaläggning, trafikplanering och underhåll, framstår det som rimligt att överväga en minskning av antalet tjänstemän inom kollektivtrafiknämnden för att optimera resursanvändningen och maximera effektiviteten.

Idag har vi många medborgare som lever på låga pensioner som gör det svårt att få vardagen att gå runt ekonomiskt. Ganska ofta avstår dessa människor kostnader som inte är absolut nödvändiga. För att göra livet lättare för pensionärer samt att öka beläggningen på bussarna kan kostnadsfri, alternativt rabatterad, kollektivtrafik utanför rusningstrafik göra skillnad på riktigt.

Sverigedemokraterna kommer verka för:

- att tillåta kameraövervakning med ljudupptagning på bussar och tåg för att göra resandet tryggare.
- att vilket bränsle bussar och tåg drivs av alltid ska ställas mot funktionaliteten och kostnaden.
- att regionen ska fortsätta satsa på fler X-linjer utefter starka stråk efter den lyckade satsningen Säffle- Karlstad.
- att minska fuskåkande i kollektivtrafiken
- ett enklare biljettsystem.
- att minska antalet administrativa tjänster eftersom verksamheten är utlagd på entreprenad.
- ett kostnadsfritt alternativt rabatterat biljettpris utanför rusningstrafik för pensionärer.

6. Kultur

Sverigedemokraterna har en vidare syn på kulturbegreppet jämfört med övriga partier. Kultur är inte bara konstformerna utan hela vårt levnadssätt.

Vi anser också att det finns en svensk kultur. Det finns även en värmländsk kultur. Vår kultur är något av det mest värdefulla vi har. Vi ska vara stolta över den och att vi är svenskar!

Det har under årtionden gjorts försök att associera värnandet av vår kultur med totalitära och fascistiska ideologier. Det är både felaktigt och skadligt för hela samhället. Att associera sund stolthet över den egna kulturen med extremism är ett billigt trick för att slippa ta diskussionen och argumentera i de frågorna. Förnekandet av den egna kulturen och identiteten är skadlig för självkänslan. Det kan mycket väl vara en bidragande faktor bakom den ökande psykiska ohälsan.

6.1. Vad är kultur?

Den frågan har många svårt att svara på. Vi har en intuitiv och vag känsla för vad det betyder, men det duger inte. Om man inte kan definiera ett fenomen i ord får man aldrig en riktigt bra förståelse och det uppstår lätt missförstånd och förvirring. Ju mer exakt definition desto bättre.

Ordet 'kultur' har som så många andra ord flera olika betydelser. För att förstå kulturpolitiken måste man börja med ordets betydelse i politiska sammanhang. Där används det i två olika betydelser:

1. **Levnadssätt och värderingar hos en grupp människor.**
2. **Konstformerna; musik, litteratur, film, bildkonst, dans, teater, osv.**

Vi anser att kulturpolitiken omfattar båda dessa områden. Ibland avser man den ena definitionen, ibland den andra. Det brukar framgå i sammanhanget vad man menar.

Vi betraktar den första definitionen som den primära för politiken, och konstformer är den användning som man kan se som ett undantag.

6.2. Finns svensk kultur?

Självklart! Det finns både svensk och värmländsk kultur! Socialdemokraterna har stora problem med att besvara den frågan, det har inte vi. Vi ska vara stolta över vår svenska kultur! Vi behöver också värna den eftersom den är hotad på flera sätt.

Vår svenska kultur är unik och skiljer sig mycket från kulturer i andra delar av världen. Den har vuxit fram och utvecklats under mycket lång tid och fungerar synnerligen bra. Den är något vi ska vara tacksamma för och den är värd att bevara och vidareutveckla med försiktighet och omtanke. Den är bevisligen en av de bästa fungerande kulturerna i världen. Men framförallt är det vår kultur! Den har byggts upp under århundraden av tidigare generationer till en väl fungerande helhet som bidrog starkt till den unika position vi fick på 70-talet som världens mest framgångsrika välfärdsland.

6.3. Mångkultur

I mitten på 70-talet fattades ett beslut som fick förödande konsekvenser. Sverige skulle inte ha en kultur längre utan många. Målet var att vi skulle bli mångkulturella. Det var idealet som alla partier började sträva efter. Den svenska kulturen nedvärderades och var inte bättre än någon annan. Nu skulle vi berikas av många kulturer. Vår kultur skulle bara vara en av flera. Sedan dess har det gått utför och vi har passerats på flera områden av länder som låg långt efter oss på 60-talet.

Vi har fått gängkriminalitet, hedersförtryck, islamism, utanförskapsområden, korankravaller, språkförbistring, kulturkrockar, och andra för Sverige helt främmande fenomen och kulturyttringar. Den tidigare socialdemokratiska kulturministern Jeanette Gustavsdotter kunde inte svara på frågan om det finns svensk kultur utan hävdar istället "att det finns kultur i Sverige"! En total förnekelse av att vi har en egen kultur (levnadssätt och konstformer) och att den betyder mer för oss än andra kulturer. Det innebär till exempel att hederskultur är lika svenskt som midsommarfirande...

Hur vill vi att vår kultur ska utvecklas framöver? Den frågan ställer ALDRIG de övriga partierna. De strävar aktivt efter att vi ska förtränga allt svenskt. Vi ska bli globalister och världsmedborgare. Eftersom de vet att svenska folket inte gärna vill släppa taget om sin svenska identitet så måste det smygas på oss i små steg. Man förlöjligar och misstänkliggör nationalismen och stöttar allt som bidrar till en högre internationalisering.

Vi måste därför ställa oss frågorna; Finns det en svensk kultur? Har den något värde? Är den värd att bevara? Ja, om du frågar oss Sverigedemokrater.

Sverigedemokraterna kommer verka för:

- att införa ett kulturpolitiskt inriktningsmål att värna om den svenska och värmländska kulturen.

Det innebär som en naturlig konsekvens att överge strävan efter att Värmland ska bli mer mångkulturellt.

6.4. Kulturarv och kulturmiljö

Sverigedemokraterna anser att den viktigaste målsättningen för den regionala kulturpolitiken är att värna och levandegöra det värmländska kulturarvet och på så sätt stärka vår egenartade identitet. De regionala identiteterna och kulturvarianterna utgör viktiga delar av den svenska kulturen. De materiella och immateriella delarna av kulturarvet är viktiga. Stöd bör ges till föreningar och verksamheter som arbetar med att sprida och stärka den värmländska kulturen.

Vi vill framhäva Värmlands kultur tydligare genom att värna det specifikt värmländska som något unikt och lockande. Det förutsätter ett värnande om och en försiktig utveckling av det värmländska kulturarvet.

Historien om Värmland är fylld av berättelser om de milsvida finnskogarna, de brusande forsarna och den mineralrika marken. Landskapet präglas av alla sina bruk som lade grunden för Sveriges industrialisering och välstånd. Skogsfinnarnas och bergsmännens uppfinningsrikedom präglar än idag den värmländska kulturen med ett stort folkligt intresse för teknik. Ingenstans i Sverige är bilkulturen så stark som i Värmland. Tätt förknippat med denna är även den värmländska dansbandskulturen.

Alla dessa folkliga intresseföreningar inom bilkultur och musik, hembygdsföreningarna, Värmlands museum och Svenska kyrkan är de aktörer som för vårt värmländska kulturarv vidare.

Sverigedemokraterna kommer verka för:

- att främja bilkulturen som en del i vårt kulturella arv.
- att förbättra underhållet av och tillgängligheten till våra historiska platser (till exempel minnesgårdar och kulturmiljöer).
- att levandegöra vårt värmländska kulturarv genom att utnyttja konstskatter och artefakter från Värmlands museum som nu är magasinerade och dolda för allmänheten.

6.5. Kultur (i betydelsen konstformer)

Det finns endast sex operahus i Sverige och ett av dem ligger i Värmland. Det är en förmån att få ha det i Karlstad. Det höjer nivån på kulturlivet och gör att vi får tillgång till högtstående och professionell kultur. Det blir en motvikt till de mer lättsamma kulturformerna och bidrar tillsammans med kyrkans kulturaktiviteter till en andlighet och värdighet som annan kultur inom musikens område inte har på samma sätt.

Wermland Opera har fantastiska föreställningar och vi tycker att Region Värmland gör ett bra arbete inom den del av kulturen som avser konstformerna.

Sverigedemokraterna kommer verka för:

- att Region Värmlands roll som stiftelseförvaltare för Wermland Opera är värd att bevara och positiv för Värmland och dess dragningskraft på både näringsliv och inflyttning.
- att kultur för barn och unga fortsatt bör vara en prioriterad verksamhet för Region Värmland.
- att ta bort målet för konstnärlig gestaltning, som leder till stora kostnader vid nybyggnation. Låt detta avgöras från fall till fall och med fördel utnyttja våra egna konstskatter.

6.6. Folkbildning

Studieförbunden är fristående organisationer som får verksamhetsbidrag från Region Värmland. Det finns idag tio studieförbund som är verksamma i länet.

Ett av studieförbunden utmärker sig på flera sätt. Det är det islamistiska Ibn Rushd som har kopplingar till extremism och bidrar till segregationen genom att rikta sig till muslimer.

Det är ingen tvekan om vad som är målet. Konservativ islam ska få en alltmer framträdande roll och dess olika inriktningar ska bli en självklar del av det svenska samhället. Det betyder att vi svenskar får maka på oss och ge plats eftersom vi bara är en av många kulturer i Sverige. Var det här kommer sluta är det ingen som vet. Vi anser inte att den här verksamheten ska finansieras av skattekollektivet.

Det finns sex folkhögskolor i Värmland. De fyller en viktig funktion på två områden. Elever som inte klarat den ordinarie skolgången genom grundskola och gymnasium får en andra chans med anpassad utbildning. Folkhögskolorna har också utbildning för olika inriktningar inom kultur. I Kristinehamn utbildas spelutvecklare (datorspel är kultur), på Ingesunds folkhögskola specialiserar man sig på musik, osv. Vi ser positivt på de delarna av verksamheten men är tveksamma till den tredje delen som på senare år pådyvlats folkhögskolorna - att som ett integrationsuppdrag ge nyanlända utbildning.

Sverigedemokraterna kommer verka för:

- att dra in bidragen till studieförbundet Ibn Rushd.
- att prioritera bidragsstöd till svenska kulturaktiviteter och föreningar som ökar sammanhållningen i Värmland.
- att utvärdera folkhögskolornas integrationsuppdrag.
- att fortsatt fokusera på läsfrämjande insatser för barn och unga.

7. Besparingar

7.1. Administration utan koppling till kärnverksamhet

Siffror i årsredovisningen och regionens egen statistik talar för att Region Värmland, liksom många andra regioner i Sverige, kommit att bli ett slukhål där skattepengar leds bort från kärnverksamheter och dunstar bort i en ständigt växande administration.

Nedanstående diagram visar utvecklingen av antalet anställda för olika grupper inom regionen från 2018 till 2020.

Personalgrupp	2018	2019	2020	Förändring 2018-2020	
				Förändring 2020	Förändring i procent
ADMINISTRATÖRER	253	303	298	45	17,8%
ARBETSTERAPEUTER	91	96	95	4	4,4%
BARNMORSKOR	149	149	140	-9	-6,0%
BIOMEDICINSKA ANALYTIKER	247	243	239	-8	-3,2%
DIETISTER	19	19	20	1	5,3%
FYSIOTERAPEUTER	147	151	151	4	2,7%
HANDLÄGGARE	301	461	475	174	57,8%
INGENJÖRER	125	123	129	4	3,2%
KULTUR TURISM OCH FRILUFTSLIV	16	32	30	14	87,5%
KURATIVT OCH SOCIALT	178	182	190	12	6,7%
KÖKS- OCH MÅLTIDSARBETE	60	75	78	18	30,0%
LEDNINGSBETE	296	339	359	63	21,3%
LOGOPEDER	25	25	27	2	8,0%
LÄKARE EJ SPECIALISTKOMPETENTA	378	381	400	22	5,8%
LÄKARE SPECIALISTKOMPETENTA	466	484	488	22	4,7%
PSYKOLOGER	97	94	105	8	8,2%
PSYKOTERAPEUTER	12	16	16	4	33,3%
SJUKSKÖTERS KOR	2 137	2 173	2 221	84	3,9%
SKOLA	13	120	128	115	884,6%
STÄD TVÄTT M FL	209	223	226	17	8,1%
TANDHYGIENISTER	139	130	132	-7	-5,0%
TANDLÄKARE	121	126	131	10	8,3%
TANDSKÖTERS KOR	228	226	248	20	8,8%
TEKNIKER	81	90	87	6	7,4%
UNDERSKÖTERS KOR SKÖTARE M FL	1 176	1 196	1 257	81	6,9%
VAKTMÄSTARE M FL	80	98	100	20	25,0%
VÅRDADMINISTRATÖRER	467	470	484	17	3,6%
ÖVR SPECIALITET HÄLSO O SJV	70	71	74	4	5,7%
ÖVRIG TANDVÅRD	22	22	19	-3	-13,6%
ÖVRIGT REHABILITERINGSARBETE	56	59	62	6	10,7%
Totalt	7 659	8 177	8 409	750*	9,8%

* Uppgifter avseende 2018 innefattar enbart före detta Landstinget i Värmland medan uppgifter avseende 2019 och 2020 innefattar Region Värmland.

Tabellen visar en utveckling där antalet tjänstemän växer mycket fortare än antalet vårdande personal. Antalet byråkrater har ökat dramatiskt under hela 2000-talet och den största delen av dessa är inte direkt inblandade i vård av patienter. Deras arbetsdag genomförs via datorer och möten, som genererar presentationer, rapporter och dokument. Men är de inte viktiga ändå? Det korta svaret är nej så till vida att de inte har övergripande funktioner inom till exempel IT, vårdadministration, journalsystem, ekonomi, varuinköp, arbetsplanering och annan vital verksamhet.

Idén om att regionen behöver alla dessa utvecklare, kommunikatörer, mellanchefer och strateger är en skrivbordsprodukt utan förankring i verkligheten. Detta blev tydligt i och med covid-19-pandemin när vården behövde utveckla omhändertagandet av en ny sjukdom. Detta gjorde vårdpersonalen till största del själva. Trots alla riskstrategier och utvecklare överrumplade pandemin Sveriges regioner fullständigt. Inga lager av skyddsutrustning fanns, ingen organisation för kohortvård var inplanerad. De många lagren av anställda utvecklare och strateger innebär tyvärr ofta en bromskloss för utveckling. De är så många, behöver ständigt förhålla sig till varandra och vidarebefordra uppgifter sinsemellan vilket bidrar till att handlingskraften för initiativ från vården dör längs med vägen. Arbetet mynnar i regel ut i fyrkantiga direktiv som stör den patientnära verksamheten i så hög grad att nettoeffekten för patienterna i slutändan blir negativ. I bästa fall produceras en powerpoint eller en notis på intranätet.

Regionens Verksamhetsutvecklare

Sverigedemokraterna är av åsikten att de chefer som anställs av regionen ska ha den kompetens att de själva, och tillsammans med sin personal, ansvarar för utveckling av verksamheten, inte en utomstående verksamhetsutvecklare. Detta är en bärande princip för den tidigare beskrivna omställningen som sjukvården i Värmland måste genomgå.

Regionens Riskstrateger

Sverigedemokraterna anser inte att risk på ett adekvat sätt går att värdesätta och bedöma utifrån de förenklade och subjektiva grunder som nu utförs inom regionen av dessa riskstrateger. Vi anser att det i stället bör ingå i varje högre chefs kännedom om sin organisation att kunna bedöma relevanta risker och säkerställa verksamheten därefter.

Regionens Jämlikhetsstrategier och Miljöstrategier

Många av de nya administrativa tjänsterna finns inom områden som hållbarhet och värdegrund. I och med de tuffa besparingar som kommer att krävas de närmsta åren, där regionens kärnuppdrag alltid måste prioriteras, vill Sverigedemokraterna se över hur antalet rörande dessa tjänster kan minskas och även hur de kan omorganiseras med bibehållen effekt, både avseende regionens och statens ställda

mål inom dessa områden. Sverigedemokraterna är av åsikten att värdegrund och miljöhänsyn implementeras uppifrån genom ett gott ledarskap och genom tydliga styrdokument, skrivna och implementerade en gång för alla.

Regionens Kommunikatörer och Informatörer

Kommunikatörer och informatörer är tjänster som ökat dramatiskt inom offentlig sektor under 2000-talet. Sverigedemokraterna ifrågasätter starkt den stora kostnadsökning som detta medfört. Det är ofrånkomligen så, att ju mer pengar regionen lägger på onödig administration, desto mindre pengar finns det till vårdpersonalen. Vi anser att detta är ett område som kraftigt behöver reduceras och återgå till en mer normal nivå. Den offentliga sektorn är inget privat företag och ska inte marknadsföra sig som ett sådant. Vi anser att förmågan att kommunicera ska ingå i rollen som chef i regionen.

Regionens HR

HR-avdelningen har många viktiga uppgifter, bland annat personalvård, rekrytering, kompetensutveckling, arbetsgivarpolitik och löneadministrativa frågor. Sverigedemokraterna anser trots detta att en effektivisering inom HR är nödvändig för att få loss nödvändiga resurser till främst vårdande personal.

HBTQ-certifiering och diplomering

Sverige har länge varit ett föregångsland när det gäller öppenheten och respekten för olikheter. Sverigedemokraterna vill att alla ska behandlas lika av lagen oavsett sexuell läggning eller identitet och att diskriminering ska bekämpas. Många HBTQ-personer lever under hedersförtryck, där de upplever att de inte är fria att leva som de vill och utsattheten för hatbrott med homofobiska motiv ökar. Särskilt svårt kan det vara för HBTQ-personer som växer upp i utsatta områden och i miljöer där främmande och reaktionära kulturer dominerar och det svenska samhällets inflytande är svagt. För Sverigedemokraterna är kampen mot hot, våld, hatbrott och hederskultur den viktigaste frågan för att förbättra HBTQ-personers ställning.

I regionens verksamheter ska alla bli bemötta med respekt och ingen ska bli diskriminerad. Sverigedemokraterna anser att syftet med HBTQ-perspektiv och HBTQ-certifieringar/diplomeringar uppfylls genom undertecknandet av CEMR-deklarationen, som vi också står bakom, vi är förvissade om att vår personal kan behandla alla våra patienter med hänsyn utifrån denna artikel. Därmed anser vi att HBTQ-certifieringarna/ diplomeringarna av våra verksamheter är överflödiga och onödigt kostsamma och vi bedömer att de tar tid från de huvudsakliga arbetsuppgifter regionens personal egentligen ska ägna sig åt.

7.2. Se över regionens alla utvecklingsprojekt

För att kunna komma till rätta med regionens stora underskott de närmaste åren bör endast nödvändiga och fullt finansierade utvecklingsprojekt fortgå och övriga pausas.

7.3. Regionens medlemskap i nätverk och organisationer

Region Värmland är medlem i ett flertal nätverk och organisationer med olika mål och intressen. I många fall med mål och intressen som redan drivs parallellt inom ramen för våra parlamentariska församlingar och även av våra myndigheter. Inte bara kostnaden för medlemskapet betungar regionens ekonomi utan även all den tid regionens tjänstemän måste lägga på administration kring detta. Flera regioner i Sverige har på grund av dessa skäl valt att vara restriktiva med denna typ av engagemang. Vi Sverigedemokrater vill att regionen minskar på dessa medlemskap, med början med att gå ur medlemskapet i AER.

7.4. Konstnärlig gestaltning

Region Värmland avsätter för närvarande 150 kr/m² till konstnärlig gestaltning för uppvärmd area vid nybyggnation och 75 kr/m² vid omfattande ombyggnation samt vid förhyrning. Konsten ska först och främst representera svensk samtidskonst. Då regionens lokaler är stora blir det avsevärda summor som avsätts för detta. Till exempel så blir kostnaden för konst 40 miljoner kronor för nya CSK. Sverigedemokraterna vill ta bort denna regel och i stället avgöra från fall till fall när och om det ska tilldelas medel för konst.

Sverigedemokraterna vill även att regionen i större utsträckning använder sig av de historiska artefakter och den konst som redan finns i regionens många förråd och lagerlokaler för att på så vis levandegöra det värmländska kulturarvet.

Vi vill även avveckla regionens konstavdelning och överlåta ansvaret för konstnärlig gestaltning till fastighetsdirektören, som kan välja att delegera detta till lämpliga instanser, inom befintlig budgetram för projektet.

7.5. Licenser och konsulttjänster

Kostnaden för Microsoft-program har ökat från 37 miljoner 2021 till 46 miljoner 2023. Budgeterad licenskostnad för verksamhetsnära licenser uppgår till över 100 miljoner kronor. De senare är ofta knutna till nödvändiga, mer specialiserade system inom till exempel journalhantering och HR, varför de förra är lättare att spara in på.

Vi tror att den stora organisationen rymmer egen kompetens och erfarenhet. Därför är det viktigt att Region Värmland gör en översyn över vilka konsulttjänster som kan avslutas direkt eller fasas ut alternativt utföras av regionens egna tjänstemän.

Sverigedemokraterna föreslår:

- att Regionen endast skall betala för de licenserna som befattningshavare verkligen behöver i sitt arbete.
- att inköp av regionens konsulttjänster, framför allt utredningstjänster, ses över.

7.6. Vård till personer utan svenskt medborgarskap

EU-medborgare som inte har EU-kort och medborgare i länder utanför EU/EES ska betala fullt pris för sjukvård om annat inte är avtalat mellan Sverige och det aktuella landet. Denna betalning bör inte ske via fakturering. Erfarenhet från andra regioner visar att dessa fakturor i regel förblir obetalda. Region Värmland bör i möjligaste mån kräva kontant betalning av EU-medborgare som söker vård men inte har europeiskt sjukförsäkringskort. Den som befinner sig illegalt i landet ska ur välfärdshänseende endast ha rätt att nyttja akut sjukvård, och kostnader för denna ska i regel krävas in i efterhand.

7.7. Tolkkostnader

Tolkkostnader i budgeten för 2023 (exklusive teckentolk) uppgår till 14 miljoner kronor. Genom att tolkanvändningen i dag är obegränsad och kostnadsfri saknas det incitament för nyanlända att lära sig det svenska språket. Många bor och verkar i Sverige sedan flertalet år tillbaka samtidigt som de fortfarande använder sig av skattefinansierade språktolkar. Sverigedemokraterna anser inte att det är rimligt att en individ erhåller kostnadsfria sociala insatser som språkutbildning, SFI och andra relaterade åtgärder under flertalet år men fortfarande inte kan göra sig förstådd på det svenska språket.

Vi anser att språktolkning ska bekostas av den enskilde när denne haft sin hemvist i landet i tre år. Minoritetsspråken är dock undantagna och naturligtvis även teckentolkning. Avgiften ska kunna efterskänkas i de fall patienten på grund av ålder, funktionsnedsättning eller andra medicinska skäl saknar förmåga att lära sig det svenska språket eller har tappat sina språkkunskaper. En tidsbegränsad möjlighet till språktolk medför att individer som utöver sin givna tid behöver använda sig av tolk i sjukvården ska bekosta den själva, antingen som egenavgift eller pålägg till patientavgiften för individen som använder tolk utöver sin egenavgift. Regionen ska arbeta för att minska kostnaderna för språktolk generellt genom att i så stor utsträckning som möjligt använda telefon- och videotolk inom sjukvården.

8. Budget och ekonomisk flerårsplan

Region Värmlands verksamhet ska bedrivas med god ekonomisk hushållning, kostnadskontroll och långsiktig ekonomisk hållbarhet. Regionfullmäktige fastställer inför varje nytt kalenderår en resultatbudget, nämndernas nettokostnadsramar och en plan för ekonomin för de följande två åren.

Efter några ekonomiskt utmanande år då hög inflation har medfört stora kostnadsökningar och räntehöjningar verkar inflationen vara på väg att stabiliseras runt inflationsmålet. Efterverkningarna av inflationen och räntehöjningarna märks dock fortfarande i form av varaktigt högre kostnadsnivåer och en svagare arbetsmarknad. Det innebär att Region Värmlands ekonomiska handlingsutrymme är begränsat även den kommande planeringsperioden, inte minst för att det ekonomiska resultatet för de två föregående åren har uppvisat underskott som måste återställas.

För att klara återställning av tidigare års underskott och samtidigt bygga upp ett tillräckligt ekonomiskt utrymme för pågående och kommande investeringar behöver de årliga resultatkraven i budget 2025 och flerårsplan 2026-2027 läggas åtminstone på målet två procent, i enlighet med vad som är beslutat i reglementet för god ekonomisk hushållning. Det innebär i sin tur ett fortsatt krav på effektiviseringar och kostnadsreduktioner i verksamheterna, vilket är en utmaning med tanke på att helårsprognosen efter april för verksamhetens nettokostnader 2024 visar ett kraftigt underskott mot nettokostnadsramen. För att det ska vara möjligt att nå årets beslutade resultat 2025 krävs att 2024 års omställning ger full och bestående effekt och att ytterligare kostnadsänkande åtgärder vidtas i nämndernas verksamheter.

8.1. Resultatbudget 2025 och ekonomisk flerårsplan 2026-2027

Resultatbudgeten visar hur Region Värmlands övergripande budgetposter fördelas. Verksamhetens nettokostnadsram utgör Region Värmlands utrymme för att bedriva verksamhet. Nettokostnadsramen är uppbyggd av verksamhetens direkta intäkter minus direkta kostnader och avskrivningar. Hur mycket pengar som kan avsättas till verksamhetens nettokostnadsram grundas på skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämningsbidrag. I årets budgeterade resultat ingår även de finansiella posterna. För att sträva mot en långsiktighet i planeringen beslutas en ekonomisk flerårsplan tillsammans med årets resultatbudget.

Vi föreslår att regionfullmäktige fastställer budgetramen för verksamhetens nettokostnader 2025 till 11 456 miljoner kronor, motsvarande 95,7 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämningsbidrag.

Den fastställda budgetramen för verksamhetens nettokostnader innebär en ökning med 170 miljoner kronor jämfört med 2024 vilket beror på att skatteintäkterna och inkomstutjämningsbidraget ökar. Trots det sänks nettokostnadsramen med 286 miljoner kronor jämfört med den flerårsplan som beslutades i Regionplan 2024. Det beror på: nödvändigheten att återgå till det långsiktiga målet om god ekonomisk hushållning, två procent överskott av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämningsbidrag; kravet på återställning av tidigare års underskott; behovet att bygga upp ekonomiska förutsättningar för pågående och kommande investeringar. Den fastställda nettokostnadsramen förutsätter att full kostnadssänkande effekt, 500 miljoner kronor, nås av den beslutade omställningen 2024, samt ställer krav på att ytterligare kostnadssänkande åtgärder motsvarande 461 miljoner kronor genomförs under 2025.

Vi föreslår att regionfullmäktige fastställer årets resultat 2025 till 240 miljoner kronor, motsvarande 2,0 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämningsbidrag.

Resultatbudget (miljoner kronor)	2025	2026	2027
Verksamhetens intäkter	2 200	2 230	2 260
Verksamhetens kostnader	-13 256	-13 692	-13 979
Avskrivningar	-400	-420	-450
Verksamhetens nettokostnader	-11 456	-11 882	-12 169
Skatteintäkter	8 278	8 574	8 874
Generella statsbidrag och utjämning	3 692	3 729	3 774
Verksamhetens resultat	514	421	479
Finansiella intäkter	4	4	4
Finansiella kostnader	-278	-175	-223
Årets resultat	240	250	260

8.2. Likviditetspåverkan och kassaflöde

Resultatets likviditetspåverkan likställs med kassaflöde från den löpande verksamheten. Kassaflöde från den löpande verksamheten ska täcka investeringar, projekt Nya CSK samt placering av pensionsmedel. Därutöver kommer upplåning ske med maximalt 60 procent av utgiften för Nya CSK.

Under förutsättning att Region Värmland uppnår god ekonomisk hushållning, årliga ekonomiska resultat på 2 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning, så kommer kassaflödet från den löpande verksamheten, samt planerad upplåning att täcka dessa delar.

8.3. Verksamhetens nettokostnader

I verksamhetens nettokostnader ingår verksamheternas intäkter, kostnader och avskrivningar. Den fastställda nettokostnadsramen innebär en ökning med 170 miljoner kronor jämfört med 2024 års budget. Ökningen beror på högre skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämningsbidrag enligt Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) senaste skatteunderlagsprognos.

I verksamhetens intäkter ingår verksamheternas externa intäkter, till exempel patientavgifter och biljettintäkter. Riktade statsbidrag och andra anslag ges för att utföra specifik verksamhet och förutsätter att motsvarande kostnader uppstår. Sena beslut om finansiering från aktörer utanför Region Värmland innebär att verksamheten måste planeras utan en fullständig bild av finansieringen, vilket gör det svårt att matcha den tillfälliga intäkten med kostnaden för utförandet. Verksamheternas intäkter ska budgeteras med en försiktig realism och utifrån kända förhållanden.

I verksamhetens kostnader ingår bland annat personalkostnader, köp av verksamhet, läkemedel, material och köp av tjänster. Region Värmland är länets största arbetsgivare med mer än 8 000 medarbetare och personalkostnaderna utgör ungefär hälften av regionens kostnader. Den näst största kostnadsposten är köp av verksamhet inom främst hälso- och sjukvård och kollektivtrafik, med stora avtal som är svåra att påverka på kort sikt.

Verksamhetens kostnader för avskrivningar på anläggningstillgångar förväntas ligga kvar på liknande nivå som tidigare år.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

Den huvudsakliga finansieringen av Region Värmlands verksamhet kommer från skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämningsbidrag. Resultatbudgeten och den ekonomiska flerårsplanen beräknas utifrån SKR:s skatteunderlagsprognos, som tar hänsyn till den förväntade befolkningsutvecklingen och skattekraften inom länet. De förväntade skatteintäkterna utgår från en oförändrad regional skatt på 11,68 öre per skattekrone.

Vi föreslår att regionfullmäktige fastställer skattesatsen till 11,68 öre per skattekrone 2025.

Finansiella intäkter och finansiella kostnader

I finansiella intäkter ingår den budgeterade realiserade avkastningen från pensionsmedelsförvaltningen men inte orealiserade vinster eller förluster på grund av marknadsförändringar. Enligt gällande lagstiftning ska finansiella instrument värderas till verkligt värde om de innehas för att ge avkastning eller värdestebring. Värdering till verkligt värde kommer vid årets slut att påverka årets resultat för Region Värmland.

Finansiella kostnader innehåller kostnader för upplåning och för ränteuppräknings av pensionsskulden, inklusive löneskatt, enligt KPA Pensions senaste prognos.

Vi föreslår att regionfullmäktige fastställer Region Värmlands låneram till 2 000 miljoner kronor för 2025.

Regionfullmäktige fastställer årligen hur mycket som ska tillföras pensionsfonden kommande år. Beloppet utgår från den senaste prognosen från KPA och ska enligt Region Värmlands finanspolicy motsvara minst 75 procent av den prognostiserade avsättningen till pensioner. För 2025 föreslås att hela den prognostiserade skuldökningen tillförs pensionsfonden.

Vi föreslår att regionfullmäktige fastställer att 278 miljoner kronor tillförs pensionsfonden 2025.

God ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning är en förutsättning för att även i framtiden kunna ge värmlänningarna en god hälso- och sjukvård, tandvård, kollektivtrafik samt regional utveckling. Det finansiella perspektivet av god ekonomisk hushållning innebär att varje generation ska bära kostnaderna för den service som de konsumerar. För att upprätthålla denna förmåga ska nettokostnadernas andel av skatter och generella statsbidrag inte överstiga 98 procent.

Regionens verksamheter står inför en ekonomisk utmaning 2025 då 2024 års prognos för verksamhetens nettokostnader visar ett kraftigt underskott mot den fastställda nettokostnadsramen. Samtidigt innebär den tidigare höga kostnadsutvecklingen i samhället att verksamheternas utrymme för att bedriva verksamhet varaktigt har minskat eftersom intäkterna inte har utvecklats i samma takt.

Region Värmland hade för räkenskapsåret 2023 ett negativt balanskravsresultat som uppgick till minus 398,4 miljoner kronor. Om balanskravsresultatet är negativt för ett visst räkenskapsår ska det enligt kommunallagen återställas och en åtgärdsplan ska antas av fullmäktige om hur regleringen ska ske. Beslut om reglering ska fattas senast i budgeten det tredje året efter det år då det negativa balanskravet uppkom, det vill säga senast i budgeten för 2026.

8.4. Nämndernas nettokostnadsramar 2025

I regionfullmäktiges beslut om resultatbudget ingår ramen för verksamhetens nettokostnader, som utgör årets utrymme för fördelning av anslag till nämndernas verksamhet i form av nämndernas nettokostnadsramar. Fördelningen av ramen för verksamhetens nettokostnader till nämnderna grundas på de senast beslutade ramarna. Förändringar av nämndernas ramar kan vara av allmän karaktär, exempelvis i form av generell uppräkningskrav eller riktade utifrån satsningar, uppdrag, effektiviseringskrav eller andra beslut. Regionfullmäktige beslutar om nämndernas nettokostnadsramar inför varje budgetår. Varje nämnd ansvarar för att planera och utföra sin verksamhet inom den av regionfullmäktige beslutade nettokostnadsramen. I nämndens planeringsarbete inför det kommande året ska nämnden besluta hur nettokostnadsramen fördelas på övergripande nivå inom nämndens ansvarsområde.

Inför planeringsarbetet 2025-2027 innebar det fortsatt kärva ekonomiska läget att inget utrymme förväntades finnas för tillskott till nämndernas nettokostnadsramar 2025. Kostnadsökningar behövde därmed inrymmas inom den nettokostnadsram som beslutades i budget 2024. Nämnderna har därför i planeringsdirektivet till 2025 fått i uppdrag att ta fram möjligheter att frigöra medel genom omprioriteringar i verksamheten, där aktiviteter, utvecklingsarbete, satsningar och investeringar som tydligt styr mot Region Värmlands vision och mål ska prioriteras. Sverigedemokraterna anser dock att den svåra ekonomiska situationen inom Hälso- och sjukvårdsnämnden motiverar ytterligare tillskott till denna nämnd vars finansiering av tillskottet kommer från besparingar inom andra nämnder.

I regionfullmäktiges budgetbeslut inför åren 2023 och 2024 tillfördes sammanlagt 410 miljoner kronor till nämndernas nettokostnadsramar för att täcka de kraftigt ökade pensionskostnaderna som var en följd av den höga inflationen. Inför 2025 väntas pensionskostnaderna sänkas till nivån innan inflationshöjningen, vilket frigör utrymme för andra kostnader i nämndernas nettokostnadsramar.

I nämndernas nettokostnadsramar ingår budget för Region Värmlands förtroendevalda med totalt 47 857 tusen kronor, budget för läkemedel och läkemedelstjänster med totalt 1 542 000 tusen kronor, samt budget för remitterad vård av medicinska skäl med totalt 724 000 tusen kronor.

Vi föreslår att regionfullmäktige fastställer nämndernas nettokostnadsramar 2025 enligt nedanstående tabell:

Nämnd	Tjänstemannaförslaget	Styrets förslag	SD's förslag
Hälso- och sjukvårdsnämnd	8 552 310	9 065 419	8 630 333
Regionstyrelsen	1 834 514	1 766 207	1 760 000
Kollektivtrafiknämnd	795 205	855 205	800 000
Kultur- och bildningsnämnd	175 483	175 483	171 000
Regional utvecklingsnämnd	80 821	80 019	77 000
Hjälpmedelsnämnd	3 822	3 822	3 822
Kost- och servicenämnd	1 271	1 271	1 271
Patientnämnd	5 374	5 374	5 374
Revision	7 200	7 200	7 200
Total	11 456 000	11 960 000	11 456 000

8.5. Balanskravsutredning och balansbudget 2025

Balanskrav, resultatutjämningsreserv och resultatreserv

I kommunallagens regler för det så kallade balanskravet regleras hur ett ekonomiskt över- respektive underskott beräknas och regleras. Från och med årsbokslut och årsredovisning 2024 finns det möjlighet att reservera delar av ett positivt resultat i en resultatreserv (RER). I och med ny lagstiftning i kommunallagen är det inte längre möjligt att reservera några nya medel till resultatutjämningsreserven (RUR). Sparade medel i resultatutjämningsreserven (RUR) kan nyttjas fram till och med 2033.

Om vissa kriterier uppfylls kan reserverna sedan användas för att till exempel jämna ut intäkter över en konjunkturcykel.

Inför 2024 hade Region Värmland reserverat 365 miljoner kronor till resultatutjämningsreserven, och 100 miljoner kronor användes i budget 2024. Balanskravsutredningen 2025 visar ett förväntat positivt resultat enligt resultatbudgeten. Det positiva resultatet för 2025 ger regionen möjlighet att återställa del av återställningskravet. För flerårsperioden 2026 och 2027 kommer ytterligare återställning kunna ske.

Balansbudget

Balansbudgeteten visar regionens förväntade tillgångar, eget kapital, avsättningar och skulder för planeringsperioden.

Balansbudget per 31 dec	
(miljoner kronor)	2025
TILLGÅNGAR	
Anläggningstillgångar:	
Mark, byggnader, maskiner och inventarier	4 146
Aktier, andelar och bostadsrätter	143
Långfristiga fordringar	21
Summa anläggningstillgångar	4 310
Omsättningstillgångar:	
Lager	12
Kortfristiga fordringar	1 070
Kortfristiga placeringar	7 672
Kassa och bank	0
Summa omsättningstillgångar	8 754
SUMMA TILLGÅNGAR	13 064
SKULDER OCH EGET KAPITAL	
Eget kapital:	
varav årets resultat	240
varav årets resultatutjämningsreserv	0
varav resultatreserv	0
varav övrigt eget kapital	2 745
Summa eget kapital	2 985
Avsättningar:	
Avsättningar för pensioner	6 068
Övriga avsättningar	8
Summa avsättningar	6 076
Skulder:	
Långfristiga skulder	1 706
Kortfristiga skulder	2 297
Kortfristig upplåning	0
Summa skulder	4 003
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL	13 064

8.6. Investeringsplanering 2025–2029

Inom Region Värmland delas investeringsplaneringen in i olika utrymmen: återinvesteringar, beslutade men ej färdigställda nyinvesteringar, nyinvesteringar, åtgärder för att bevara fastigheternas värde eller motsvarande samt projekt Nya Centralsjukhuset i Karlstad, som särredovisas med hänsyn till dess storlek.

Region Värmlands förmåga att i framtiden bära avskrivnings- och driftkostnader påverkar möjligheten att satsa på nya investeringar.

Förväntat likviditetsutfall för investeringar					
(miljoner kronor)	2025	2026	2027	2028	2029
Återinvesteringar	180	220	220	220	220
Beslutade men ej färdigställda nyinvesteringar	30				
Nyinvesteringar	15	30	30	30	30
Åtgärder för att bevara fastigheters värde eller motsvarande	25	50	50	50	50
Projekt Nya Centralsjukhuset i Karlstad	860	840	590	590	590
Summa	1 110	1 140	890	890	890

Återinvesteringar

Syftet med återinvesteringar är att bibehålla status på befintliga investeringar. Den tekniska utvecklingen innebär att man vid återinvesteringar kan behöva ersätta med ny teknologi. Löpande återinvesteringar hanteras och beslutas av förvaltningen och ska finansieras inom befintlig ram.

Beslutade men ej färdigställda nyinvesteringar

Avser det beräknade utfallet för tidigare beslutade investeringar.

Nyinvesteringar

Nyinvesteringar definieras som investeringar som innebär att ny funktionalitet tillförs och som långsiktigt får påverkan på Region Värmlands verksamheters inriktning. Nyinvesteringar överstigande en miljon kronor hanteras av regionstyrelsen.

Åtgärder för att bevara fastigheters värde eller motsvarande Åtgärder för att bevara fastigheters värde/funktion samt infrastruktursatsningar som inte är initierade av verksamhetsbehov kommer att behöva genomföras på flera håll i länet.

Projekt Nya Centralsjukhuset i Karlstad

På Centralsjukhuset i Karlstad har ett större förnyingsprojekt i fastighetsbeståndet startats, projekt Nya CSK. Projektet påverkar inte bara periodens investeringsnivå utan även flera år efter denna period.

